

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/870
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2023/26
Karar Numarası : 2023/122
Başvuran : M. N. Z.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Kilis L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın eş görüş ödülü talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından haksız yere reddedildiği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, Ulusal Önleme Mekanizması Birimi tarafından incelenmesi gerçekleştirilen başvuruda, başvuran özetle:

a. 09.11.2017 tarihinden itibaren farklı ceza infaz kurumlarında tutuklu/hükümlü olarak bulunduğunu, Kilis L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna 01.03.2022 tarihinde nakil geldiğini, eşinin de aynı Kurumda hükümlü olarak bulunduğunu, 23.05.2022 tarihinde Kurum idaresine eş görüş ödülü talebinde bulunduğunu, bu talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından reddedildiğini,

b. Eşinin ve kendisinin kişisel özellikleri, ihtiyaçları, psikolojik yapısı, devletin pozitif yükümlülükleri kapsamında olan aile bütünlüğünün korunması ve desteklenmesi göz önünde bulundurularak eş görüş ödülünden faydalanması gerektiğini, eş görüş ödülünün adli suç gruplarına verilirken kendisine verilmemesinin ayrımcılık oluşturduğunu iddia etmektedir.

3. Muhatap Kilis L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 07.07.2022 tarihli yazılı görüşte özetle:

a. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünün 10.06.2022 tarihli ve 80412 sayılı yazısında belirtildiği üzere; 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un "Ödüllendirme" başlıklı 51'inci maddesinin üçüncü fıkrasının (a) bendinde; "*Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan evli hükümlüler, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleri ile kurum veya eklentilerinde ceza infaz kurumu personelinin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde görüştürülebilir.*" hükmünün yer aldığı, bu hüküm doğrultusunda eş görüşmesi ödülü verilebileceği,

b. Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesinde kurum yaşantısındaki genel durumlarının, iyileştirme faaliyetlerine etkin katılımlarının, kurum düzenine karşı tutumlarının ve yükümlülüklerini yerine getirme gayretlerinin dikkate alındığı,

c. Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in "Temel ilkeler" başlıklı 5'inci Maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan; "*Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez.*" hükmü doğrultusunda başvuranın eş

görüş ödülü talebinin İdare ve Gözlem Kurulu tarafından reddine oy birliği ile karar verildiği, başvuranın İdare ve Gözlem Kurulu kararına karşı Kilis İnfaz Hakimliğine şikayet hakkını kullanmadığı,

ç. COVID-19 salgınında alınan tedbirler nedeniyle eş görüş ödülünün askıya alındığını, başvuranın salgın tedbirlerinin devam ettiği 23.05.2022 tarihinde eş görüş ödülü talebinde bulunduğunu, salgın tedbirlerinde kademeli normalleşmenin başlamasıyla birlikte 01.07.2022 tarihinden itibaren eş görüş ödülü yapılabilme imkanının doğduğu belirtilmiştir.

4. Başvuran 01.08.2022 tarihli yazılı görüşünde özetle;

a. Beş yıldır ceza infaz kurumunda bulunmasına rağmen eş görüş ödülünden faydalanamadığını,

b. Kendisine verilmiş hiçbir disiplin cezası bulunmadığını, Kurumun sunmuş olduğu imkanlar çerçevesinde tüm etkinliklere katıldığını ve bütün yükümlülüklerini yerine getirdiğini ifade etmekte olup tüm bu hususlar göz önünde tutulduğunda aile hayatına saygı ve neslin devamlılığı açısından eş görüş ödülü verilmesini talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin (i) bendinde, Kurumumuzun "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" ile görevli olduğu düzenlenmiştir.

6. Aynı Kanun'un 17'nci maddesinde ise özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme bağlanmıştır.

7. Yine aynı Kanun'un "Eşitlik ilkesi ve ayrımcılık yasağı" başlıklı 3'üncü maddesinde ayrımcılık yasağı; "*(1) Herkes, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada eşittir. (2) Bu Kanun kapsamında cinsiyet, ırk, renk, dil, din, inanç, mezhep, felsefi ve siyasi görüş, etnik köken, servet, doğum, medeni hâl, sağlık durumu, engellilik ve yaş temellerine dayalı ayrımcılık yasaktır.*" şeklinde hükme bağlanmıştır.

8. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön inceleme yapılması" hususunun düzenlendiği 48'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, "*Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur (...).*"

9. Aynı Yönetmelik'in 49'uncu maddesi altıncı fıkrasında; "*Ön inceleme şartlarının bulunmadığının sonradan anlaşılması halinde de, incelenemezlik, gerekçeli kabul edilmezlik veya gönderme kararı verilir.*" denilmektedir.

10. Aynı Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesine göre; "*Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.*"

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; "*Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek*" Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda; İdare ve Gözlem Kurulu kararıyla başvuranın haksız yere

eş görüş ödülünden yararlanamadığına ilişkin iddia ve talepleri konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

12. Mahpusların kapalı ceza infaz kurumlarında tutulma hali, bir kişiyi özgürlüğünden yoksun bırakan diğer tüm tedbirler gibi, mahpusların özel ve aile hayatına doğal sınırlamalar getirmektedir. Bu sınırlamaların tek başına işkence ve kötü muamele teşkil etmeyeceği, cezanın infazının doğal sonucu olarak kabul edileceği bilinen bir gerçektir. Konuya ilişkin Anayasa Mahkemesinin (AYM) birçok kararı bulunmaktadır. AYM'ye göre; *“Mahrem görüşmenin mahpusların aile hayatlarını sürdürmeleri bakımından her hâl ve koşulda tanınması gereken ve mahpuslar için aile hayatına saygı hakkının olmazsa olmaz bir unsuru olmadığı Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi tarafından da kabul edilmiştir. Bununla birlikte mahrem görüşme, ödül mahiyetinde ve belli koşullara tabi olan bir imkân olarak düzenlenmiştir. Somut olayda başvurusunun bu imkândan yararlanma talebinin olayın koşullarına göre makul ve kabul edilebilir nedenlere dayalı olarak reddedildiği anlaşılmaktadır. Ayrıca başvurusunun açık ve kapalı ziyaret, mektup ve telefonla haberleşme gibi aile bağlarını canlı tutan diğer imkânlardan yararlanamadığı yönünde iddialarının bulunmadığının da altı çizilmelidir. Bu durumda mahrem görüşme yapma talebi uygun görülmemen başvurusunun aile hayatına saygı hakkının ihlal edilmediği sonucuna ulaşılmıştır.”* (AYM, M.Ç., 2017/34600, 06.02.2020. § 62).

13. Başvuran yaklaşık beş yıldır farklı ceza infaz kurumlarında silahlı terör örgütüne üye olma suçundan tutuklu/hükümlü olarak bulunmaktadır. 01.03.2022 tarihinde bulunduğu Kilis L Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakil olarak gelmiştir. Yine başvuranın eşi de silahlı terör örgütüne üye olma ve resmi belgede sahtecilik suçlarından hükümlü olarak aynı Kurumda tutulmaktadır. Başvuran Kurum İdaresine sunduğu 23.05.2022 tarihli dilekçe ile ödül uygulamasından faydalandırılarak eşiyle mahrem görüşme yapma talebinde bulunmuştur. İdare ve Gözlem Kurulu tarafından 27.05.2022 tarihinde ilgili talebin reddine oybirliği ile karar verilmiştir. İdare ve Gözlem Kurulu kararında; Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in “Temel ilkeler” başlıklı 5'inci maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinde yer alan; *“Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez.”* hükmü gerekçe gösterilerek mezkûr talep reddedilmiştir. Ayrıca başvuran, İdare ve Gözlem Kurulu kararına karşı Kilis İnfaz Hâkimliğine şikâyet başvurusunda bulunmamıştır.

14. Başvuru dilekçesinden başvuranın temel talebinin, eş görüşme ödülünden faydalanma isteği olduğu anlaşılmaktadır. Başvuran, adli suç gruplarına eş görüşme ödülünün verildiğini kendisine verilmediğini iddia etmiş, benzer olaylar ile kendi durumunun aynı olduğunu ortaya koyamadığı gibi kendisine nasıl bir ayrımcılık yapıldığına ilişkin açıklayıcı bir beyanda da bulunmamıştır. Ayrıca bu farklılığın 6701 sayılı Kanun'un 3'üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan ayrımcılık temellerine dayanmadığı görüldüğünden söz konusu iddia kabul edilmez bulunarak başvuru tutulma koşulları bakımından incelenmiştir.

15. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un “Ödüllendirme” başlıklı 51'inci maddesinde; *“(1)Hükümlüler, kurum içindeki veya dışındaki genel durumları, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine etkin katılımları, kurum düzenine karşı tutumları ve kendilerine verilen işlerdeki gayretleri dikkate alınarak teşvik esaslı ödüllerden yararlandırılabilirler. (...) (2) Kapalı ceza infaz kurumlarında bulunan evli hükümlüler, en geç üç ayda bir kez olmak üzere, üç saatten yirmi dört saate kadar eşleri ile kurum veya eklentilerinde ceza infaz kurumu personelinin yakın nezareti olmaksızın mahrem şekilde görüştürülebilir. (...) (4) Ödüllendirme sisteminin usul ve esasları ile bu ödüllerden yararlanmanın kapsam ve şartları, suç türleri dikkate alınarak yönetmelikle belirlenir.”* hükmü bulunmaktadır.

16. 30.03.2013 tarihli ve 28603 sayılı Hükümlü ve Tutukluların Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik'in

“Temel ilkeler” başlıklı 5’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; “Bu Yönetmeliğin uygulanması ile ilgili olarak aşağıdaki ilkelere uyulur: a) Hükümlü ve tutukluların ödüllendirilmesi ile ulaşılmak istenen temel amaç; bu kişilerin yeniden sosyalleşmesini sağlamak suretiyle insan haklarına saygılı, hukukî ve toplumsal kurallara bağlı bireyler olmalarını teşvik etmektir. b) Hükümlü ve tutuklulara; ırk, dil, din, mezhep, milliyet, renk, cinsiyet, felsefî inanç, millî veya sosyal köken ve siyasî görüşleri ile ekonomik güçleri ve diğer toplumsal konuları yönünden ayırım yapılamaz ve sırf bu nedenlerle ayrıcalık tanınmaz. c) Hükümlü ve tutuklulara ödül verilirken bunların bir hak değil, teşvik esaslı ayrıcalık olarak verilebileceği göz ardı edilemez.”

17. Eş görüş ödülü uluslararası insan hakları hukuku kapsamında tanınmış bir hak olmayıp, AİHS’ye taraf devletlerin eş görüş ödülüne ilişkin düzenleme yapma yönünde pozitif yükümlüğü bulunmamaktadır. Birleşmiş Milletler Mahpusların Islahı için Asgari Standart Kurallarında da (Nelson Mandela Kuralları) eş görüş ödülüne ilişkin devletlere bir yükümlülük yüklenmemektedir. Türk infaz hukukunda eş görüşü, hükümlü ve tutuklulara verilebilecek ödüller arasında düzenlenmiştir. Yukarıdaki hükümler çerçevesinde; hükümlülerin Kurum içinde veya dışındaki genel durumları, eğitim ve iyileştirme faaliyetlerine katılımları, Kurum düzenine karşı tutumları ile verilen işlerdeki gayretleri değerlendirilmek suretiyle Kanun'da sayılan teşvik esaslı ödüllerden yararlanabilmektedir. Hükümlülerin ödüllendirilmesine ilişkin olarak yapılacak değerlendirmede İdare ve Gözlem Kurulunun yetkili olduğu, bu hususta hangi kriterlerin kullanılacağına kanun ve yönetmelikler ile belirlendiği, alınacak tüm kararlara karşı yargı yolunun açık olduğu, bununla beraber başvuranın infaz hâkimliğine şikâyet yargı yolunu kullanmadığı görülmüştür. Öte yandan Ödül Yönetmeliğine göre; ödüllendirmenin bir hak değil teşvik esaslı ayrıcalık olduğu, ödüllendirmede ceza infaz kurumunun fiziki yapısı, personel sayısı ile mevcut doluluk durumunun dikkate alınacağı anlaşılmaktadır.

18. Ayrıca COVID-19 salgınının tüm bireyler üzerinde yarattığı olumsuz etkiler mahpuslar üzerinde de tezahür etmiştir. Başvuran salgın tedbirlerinin devam ettiği 23.05.2022 tarihinde eş görüş ödülü talebinde bulunmuş olup bu tarihte devam eden salgın tedbirleri nedeniyle eş görüş ödülü imkânından yararlanamamıştır. Devletin, vatandaşlarını COVID-19 salgınına karşı koruma yükümlülüğü dikkate alınarak salgının sebebiyet verdiği yüksek ölüm oranları ve hastalığın yayılma hızı göz önünde tutulduğunda bahsi geçen tedbirlerin ceza infaz kurumlarında alınması makul görülebilecektir. Mevcut olayda, COVID-19 salgınının seyri ve insan sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri göz önünde tutulduğunda 27.05.2022 tarihinde eş görüş ödülü verilmesinin uygun olmadığına ilişkin İdare ve Gözlem Kurulu kararının yerinde olduğu değerlendirilmektedir. Ayrıca salgın tedbirlerinin kaldırılmasıyla birlikte aşamalı olarak 01.07.2022 tarihinden itibaren eş görüşü yapılabilme imkânı doğmuştur.

19. Yukarıda sayılan gerekçelerle, İdare ve Gözlem Kurulu tarafından eş görüş ödülü talebinin reddedilmesinin hak ihlali oluşturduğu iddiasının yerinde olmadığı, ilgili kararın mevzuatın tanıdığı takdir yetkisine uygun olduğu, başvuranın eş görüş ödül talebi tarihinde COVID-19 salgını tedbirlerinin devam ettiği ve eş görüş ödülü imkânının mevcut olmadığı göz önüne alındığında kötü muamele yasağının "**ihlal edilmediği**" kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLAL EDİLMEDİĞİNE,

2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 15.02.2023 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Alışan TİRYAKİ
Daire Bařkanı

e-imzalıdır

Dr. Burhan ERKUŐ
Üye

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Üye